

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Ehdotus asetuksen (EU) 2019/1242 muuttamisesta raskaiden ajoneuvojen päästöhyvityksien laskemisen osalta raportointikausille 2025–2029

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Ehdotus asetuksen (EU) 2019/1242 muuttamisesta raskaiden ajoneuvojen päästöhyvityksien laskemisen osalta raportointikausille 2025–2029 (E 114/2025 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Sara Österberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöneuvos Outi Honkatukia, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Aki Tilli, Liikenne- ja viestintävirasto

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 16.12.2025 ehdotuksen COM(2025) 784 final asetuksen (EU) 2019/1242 (nk. raskaan kaluston CO₂-raja-arvoasetus) muuttamisesta raskaiden ajoneuvojen päästöhyvityksien laskemisen osalta raportointikausille 2025—2029. Komission ehdotuksella muutetaan voimassa olevaa asetusta, jota on muutettu viimeksi vuonna 2024.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että päästövähennystoimien tulee olla kustannustehokkaita ja teknologianeutraaleja.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, että päivitetty raskaan kaluston CO₂-raja-arvoasetus, jossa nykyiset CO₂-päästövähennystavoitteet vahvistettiin, on tullut voimaan vasta hiljattain vuonna 2024, ja sen muuttaminen näin pian voimaantulon jälkeen saattaa hankaloittaa sääntely-ympäristön ennakoitavuutta. Suomen kannalta raskaan kaluston CO₂-raja-arvoja koskeva

Valiokunnan lausunto YmVL 2/2026 vp

nykysääntely on melko tasapainoinen kokonaisratkaisu, joka vähentää raskaiden ajoneuvojen päästöjä ja huomioi samalla Suomen erityispiirteet meille tärkeiden erityisen raskaiden ajoneuvoyhdistelmien osalta.

Jatkokäsittelyssä olisi tärkeää varmistaa raja-arvolainsäädännön vaatimustason riittävyys suhteessa jäsenvaltioiden sitoviin taakanjakosektorin vuoden 2030 velvoitteisiin, vuoden 2030 jälkeisiin päästökaupparektorin ulkopuolisten sektoreiden velvoitteisiin ja EU:n ilmastolain ((EU) 2021/1119) tavoitteisiin.

Valtioneuvosto nostaa esiin ehdotuksen tieliikenteen päästöjä mahdollisesti kasvattavan vaikutuksen ja pitää valitettavana, että komissio ei ole valmistellut ehdotuksestaan vaikutustenarviointia. Ottaen kuitenkin huomioon joidenkin valmistajien haasteet päästä CO₂-tavoitteisiinsa ja kannatettavan tavoitteen edistää eurooppalaisen autoteollisuuden kilpailukykyä, valtioneuvosto on valmis hyväksymään ehdotetun jouston päästöhyvitysten laskentaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Raskaan kaluston CO₂-raja-arvoasetuksen mukaan uusien raskaiden ajoneuvojen EU-tasoiset päästövähennystavoitteet ovat vuodesta 2025 lähtien 15 prosenttia, vuodesta 2030 lähtien 45 prosenttia, vuodesta 2035 lähtien 65 prosenttia ja vuodesta 2040 lähtien 90 prosenttia verrattuna vuoteen 2019. Komissio ehdottaa raskaan kaluston ajoneuvovalmistajien mahdollisuutta kerätä seitsemän vuoden sisällä käytettäväksi päästöhyvityksiä muutettavaksi niin, että hyvitykset lasketaan erotuksena vuoden 2025 CO₂-päästötavoitteeseen päästövähennyspolun sijaan. Näin päästöhyvityksiä voisi kerätä merkittävästi aiempaa enemmän vuosina 2025—2029 vuonna 2030 alkavien päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi.

Komission ehdotus on osa niin sanottua autoteollisuuspakettia, jolla komissio pyrkii parantamaan eurooppalaisen autoteollisuuden globaalia kilpailukykyä. Sen tarkoituksena on helpottaa valmistajien pääsyä CO₂-raja-arvotavoitteisiin tilanteessa, jossa julkinen latausinfrastruktuuri ei ole kehittynyt odotetulla tavalla. Komissio katsoo, että ehdotus edistää nollapäästöisten raskaiden ajoneuvojen nopeampaa käyttöönottoa, kun päästöhyvitykset ja vuoden 2030 CO₂-raja-arvotavoitteet ovat paremmin saavutettavissa. Komissio on kuitenkin tuonut esiin, että vaikutukset olisivat hyvin rajallisia, sillä ilman muutosta valmistajien odotetaan vähentävän päästöjä voimakkaammin vasta hyvin lähellä vuoden 2030 tarkasteluvuotta. Helpotetun mahdollisuuden saada hyvityksiä oletetaan myös aikaistavan ajoneuvojen päästövähennyksiä.

Komissio ei ole tehnyt ehdotuksestaan vaikutustenarviointia, koska ehdotus on rajattu ja määräaikainen eikä itse tavoiteprosentteja muuteta. Liikenne- ja viestintäviraston arvion ja valtioneuvoston kirjelmän mukaan ehdotus lisää ainakin jonkin verran kertyviä hyvityksiä, niiden käyttöä ja siten päästöjä 2030—2040-luvuilla. Se, miten paljon päästövähennysten mahdollinen aikaistuminen vuosina 2025—2029 tätä kompensoi, on hyvin epäselvää. Valiokunta pitää tärkeänä varmistaa raja-arvolainsäädännön vaatimustason riittävyyttä suhteessa sitoviin taakanjakosektorin vuoden 2030 velvoitteisiin, sillä Suomen velvoite (-50 prosenttia) on haastava. Syntyvä päästövähennysvaje joudutaan kattamaan päästövähennyksillä muualta taakanjakosektorin sisällä. Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan katsoo, että ehdotettu

Valiokunnan lausunto YmVL 2/2026 vp

jousto on hyväksyttävissä. Valiokunta pitää kuitenkin valtioneuvoston tavoin valitettavana, että komissio ei ole valmistellut ehdotuksestaan vaikutustenarviointia. Johdonmukainen ja pitkäjänteinen EU:n ilmastopolitiikka on olennainen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaville merkittävillä ja oikea-aikaisille investoinneille sekä teknologioiden kehittämiselle ja käyttöönotolle. Muutokset nopeasti sääntelyn hyväksymisen jälkeen voivat myös heikentää sääntely-ympäristön ennakoitavuutta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 11.2.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Saara-Sofia Sirén kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 2/2026 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Komission ehdotukseen raskaiden ajoneuvojen päästöhyvitysten laskemisesta tulee suhtautua nykymuodossaan varauksella. Vaikka valtioneuvosto esittää kannassaan varauksia päästöhyvitysten laskemisesta, Suomi on valmis tukemaan komission esittämiä muutoksia. Mielestämme komission esitykseen sisältyy merkittäviä epävarmuuksia vaikutuksista liikenteen päästökehitykseen ja komission esitystä ei siksi nykymuodossaan tulisi hyväksyä.

On erittäin ongelmallista, että komissio ei ole teettänyt ehdotuksestaan vaikutusarvioita. EU on maailman ilmastoedelläkävijä, mutta sillekään ilmastotavoitteisiin pääseminen ei ole lainkaan helppoa. Siksi kaikki toimet, jotka voivat vaikuttaa EU-maiden päästöihin, täytyisi arvioida tarkkaan.

Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan on erittäin todennäköistä, että ehdotetut muutokset johtavat liikenteen päästöjen kasvuun ja vaikeuttavat EU-jäsenvaltioiden mahdollisuutta saavuttaa taakanjakosektorin päästövähennystavoitteensa.

On vastuutonta edistää ilman vaikutusarvioita toimia, jotka lisäävät päästöjä. On myös syytä huomioda, että Suomen omien ilmastotavoitteiden ollessa vastatulessa ja Suomen taakanjakosektorin päästöjen kehityksen heikennyttyä viime vuosina liikenteen päästöjä lisäävät päätökset vaikeuttavat Suomen omaa ilmastopolitiikkaa merkittävästi.

Suomen ja koko EU:n edun ja vastuullisen ilmastopolitiikan nimissä Suomen kannan tulisi vaatia komissiolta tarkempaa vaikutustenarviointia ja myös vastustaa päästöjä lisääviä toimia.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan vaan ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 11.2.2026

Jenni Pitko vihr